

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 19 listopada 2010 r.

**Pan
Andrzej Zdeb
Dyrektor
Samodzielnego Publicznego Szpitala
Klinicznego Nr 1
we Wrocławiu**

LWR- 4101-10-02/2010
P/10/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu przeprowadziła kontrolę Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 we Wrocławiu (zwanego dalej Szpitalem) w zakresie organizacji i finansowania systemu przeszczepiania narządów w latach 2007 – 2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w podpisanym protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli – stosownie do art. 60 ustawy o NIK – przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 we Wrocławiu w latach 2007 – 2010 (I półrocze) świadczeń wysokospecjalistycznych dotyczących przeszczepów szpiku kostnego, mimo stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie rozliczeń przez Szpital procedur przeszczepienia szpiku finansowanych ze środków Ministerstwa Zdrowia w latach 2008 – 2009.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli i oceny cząstkowe:

1. W badanym okresie Szpital dysponował pozwoleniem Ministra Zdrowia z 12 stycznia 2007 r. na kontynuację wykonywanych procedur i czynności w zakresie pobierania, przechowywania, testowania, przetwarzania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów

¹ Dz. U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.

(udzielonym na 12 miesięcy), a od 28 grudnia 2007 r. pozwoleniem udzielonym na okres 5 lat na wykonywanie procedur i czynności w zakresie pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek i tkanek oraz rogówek.

W latach 2007-2010 (do czasu kontroli) w Szpitalu nie były realizowane procedury w zakresie pobierania komórek, tkanek i rogówek.

Wprawdzie pełnienie obowiązków koordynatora prac zespołu do spraw pobierania narządów do przeszczepu od 2006 r. zostało powierzone specjalście anestezjologii i intensywnej terapii zatrudnionej na etacie w Szpitalu, bez dodatkowego wynagrodzenia, niemniej w okresie objętym kontrolą koordynator nie wykonywała żadnych zadań w tym zakresie, nie ukończyła też szkolenia dla koordynatorów wymaganego zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 4 grudnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów².

W latach 2007-2010 (I półrocze) w Szpitalu nie powoływano komisji ds. orzeczenia śmierci mózgu, nie orzeczono takiego przypadku, w związku z czym nie zakwalifikowano też żadnego pacjenta jako dawcy narządów, nie zostały też pobrane transplanty, mimo że w Szpitalu zmarło w tym czasie 955 pacjentów, w tym 216 w Klinice Anestezjologii i Intensywnej Terapii. Według złożonych wyjaśnień o braku działań w tym zakresie przesądzał przebieg schorzeń przewlekłych i nieodwracalnych, który powodował dyskwalifikację tych pacjentów jako potencjalnych dawców narządów.

W związku z powyższym nie podejmowano też w tym okresie działań wymaganych art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów³, dotyczących określenia składu, trybu powoływania oraz sposobu postępowania i dokumentowania czynności komisji ds. orzekania o trwałym, nieodwracalnym ustaniu czynności mózgu (śmierci mózgu) oraz zadań koordynatora prac zespołu do spraw pobierania narządów do przeszczepu. Zarządzenie w tej sprawie zostało wydane przez Pana Dyrektora dopiero w trakcie niniejszej kontroli NIK, we wrześniu br.

2. Przeszczepy szpiku realizowane były przez dwie Kliniki Szpitala tj.: Hematologii, Nowotworów Krwi i Transplantacji Szpiku (dla dorosłych) oraz Transplantacji Szpiku Onkologii i Hematologii Dziecięcej (od 1 marca 2009 r., po włączeniu tej kliniki w strukturę Szpitala, poprzednio funkcjonującej w ramach Akademickiego Szpitala Klinicznego (ASK) we Wrocławiu). Łącznie w latach 2007- 2010 (I półrocze) wykonano w Szpitalu 183 przeszczepy szpiku, w tym odpowiednio 85 dotyczyło przeszczepienia autologicznego szpiku

² Dz.U. Nr 213, poz. 1656

³ Dz. U. nr 169, poz. 1411 ze zm.

(z własnych komórek macierzystych z krwi lub szpiku pacjenta) a 98 dotyczyło przeszczepu od dawców rodzinnych (37), bądź dawców niespokrewnionych z pacjentem (61).

Zakres umów na realizację świadczeń wysokospecjalistycznych dotyczących przeszczepienia szpiku zawartych w latach 2007-2009 (I półrocze) z Ministerstwem Zdrowia obejmował finansowanie w ramach procedury: przygotowanie pacjenta do przeszczepienia od chwili przyjęcia do ośrodka przeszczepowego i wykonanie niezbędnych badań specjalistycznych, hospitalizację pacjenta, opracowanie materiału przeszczepu i przygotowanie do przeszczepienia, wykonanie zabiegu przeszczepienia szpiku, leczenie pacjenta w ośrodku przeszczepowym w okresie 30 dni od daty wykonania przeszczepienia. Procedury określone w umowach na przeszczepienie allogenicznego szpiku od rodzeństwa identycznego w HLA poza ww. uwzględniały również ewentualne finansowanie hospitalizacji dawcy oraz pobranie komórek krwiotwórczych i opracowanie materiału przeszczepu. W przypadku przeszczepu od dawcy alternatywnego umowy uwzględniały pokrycie kosztów pozyskania jednego z trzech materiałów transplantacyjnych tj.: opłaty za udostępnienie szpiku lub regenerujących się komórek krwi obwodowej w ilości niezbędnej do transplantacji dla ośrodka niespokrewnionych dawców, bądź w przypadku alternatywnych rodzinnych dawców szpiku pokrycie kosztów pobrania tych komórek, w tym również kosztów dojazdu dawcy, hospitalizacji, podawania leków oraz pobrania i preparatyki komórek, lub pokrycie kosztów opłaty dla banku krwi pępowinowej za udostępnienie jednostki tej krwi uzyskanej od dawcy niespokrewnionego.

Zespoły przeszczepowe w 2 ww. klinikach kwalifikowały pacjentów do przeszczepu i dokonywały zgłoszenia biorcy i potrzeby doboru dawcy do allogenicznej transplantacji szpiku do „Poltransplantu” w Warszawie, który każdorazowo wskazywał ośrodek prowadzący dobór dawcy niespokrewnionego. W latach objętych kontrolą osoby zakwalifikowane jako potencjalni biorcy do przeszczepienia szpiku od dawców rodzinnych bądź niespokrewnionych (łącznie 98) były zgłaszane w ciągu 1 – 3 dni na krajową listę osób oczekujących na przeszczepienie, prowadzoną przez „Poltransplant”.

W latach 2007-2010 (I półrocze) Szpital nie zawierał umów z Ministerstwem Zdrowia bądź z „Poltransplantem” na badanie potencjalnych dawców szpiku i badań takich nie prowadził.

3. Finansowanie przeszczepów szpiku wykonywanych przez Szpital w okresie od stycznia 2007 r. do czerwca 2009 r. odbywało się w oparciu o umowy na realizację świadczeń wysokospecjalistycznych zawartych z Ministerstwem Zdrowia, a od lipca 2009 r. finansowanie przeszczepiania szpiku przejął Narodowy Fundusz Zdrowia na podstawie

aneksów do umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych w rodzaju *leczenie szpitalne* zawarte z Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ we Wrocławiu.

Przychody Szpitala z tytułu zrealizowanych łącznie 183 przeszczepów szpiku w latach 2007 – 2010 (I półrocze) wynosiły łącznie 25.856,7 tys. zł , w tym odpowiednio: 1.452,0 tys. zł w 2007 r., 1.080,0 tys. zł w 2008 r., 13.077,9 tys. zł w 2009 r. i 9.246,7 tys. zł w I półroczu 2010 r. Rozliczenia miesięczne i roczne z wykonanych procedur przeszczepienia szpiku Szpital przekazywał zarówno do Ministerstwa Zdrowia jak i do DOW NFZ we Wrocławiu zgodnie z terminami określonymi w umowach. Nie stwierdzono, z wyjątkiem 1 przypadku, opóźnień w przekazywaniu Szpitalowi środków finansowych za wykonane przeszczepy. Wyjątek dotyczył należności w kwocie 52.836,0 zł (za wykonany w grudniu 2009 r. przeszczep autologiczny), której do czasu zakończenia kontroli NFZ nie uregulował.

W ramach środków finansowych otrzymanych za wykonanie przeszczepu Szpital regulował faktury za zakupiony dla pacjentów materiał do przeszczepów. Koszty zakupu szpiku od dawców niespokrewnionych zrealizowanych przez 9 ośrodków wyniosły ogółem 1.367,2 tys. zł w 2009 r. oraz 1.360,1 tys. zł w I półroczu 2010 r. Koszty pozyskania materiału do przeszczepu szpiku dla poszczególnych pacjentów były zróżnicowane i kształtowały się w analizowanym okresie na poziomie od 16.947 zł i 17.600 zł („Poltransplant” w Warszawie) do 106.780,12 zł i 135.711,10 zł („Medigen” Sp. z o.o. w Warszawie). Najniższe koszty dotyczyły ośrodków dysponujących dawcą krajowym „Poltransplant” i DCTK (21.890,56 zł), a najwięcej dostaw materiału przeszczepowego pochodziło od dostawcy zagranicznego tj. DKMS Niemcy w kwotach od 36.670,58 zł do 46.690,56 zł oraz „Medigen” Sp. z o.o. w Warszawie posiadającą akredytację na dobór dawcy m.in. z USA, Kanady.

W toku kontroli ustalono, że w 1 przypadku w odniesieniu do przeszczepu allogenicznego szpiku od dawcy alternatywnego przeprowadzonego w grudniu 2007 r. w Klinice Hematologii, Nowotworów Krwi i Transplantacji Szpiku Szpital nie uregulował należności za szpik wykorzystany do przeszczepu w związku z nieotrzymaniem do czasu kontroli oryginału faktury od dostawcy tego szpiku, wykonanie procedury przeszczepu zostało sfinansowane przez Ministerstwo Zdrowia odpowiednio w lutym i marcu 2008 r. w łącznej kwocie 206 tys. zł zgodnie z umową nr 44/128/3/2/2007/15 z 30 grudnia 2006 r.

4. NIK negatywnie ocenia nie wywiązanie się przez Szpital ze zobowiązań dotyczących rozliczenia z ASK środków finansowych otrzymanych z Ministerstwa Zdrowia za wykonane 5 przeszczepów szpiku w Klinice Transplantacji Szpiku Onkologii i Hematologii Dziecięcej w I półroczu 2009 r., która do 28 lutego 2009 r. funkcjonowała w strukturze ASK.

W Klinice tej w lutym 2009 r. dokonano 5 przeszczepów allogenicznych szpiku, a kontynuacja leczenia w tych przypadkach od 1 marca 2009 r. w związku ze zmianami organizacyjnymi była realizowana w strukturze Szpitala. Należność za wykonanie tych przeszczepów w łącznej kwocie 1.094 tys. zł została przekazana Szpitalowi przez Ministerstwo Zdrowia w maju i lipcu 2009 r. W sprawie rozliczenia środków finansowych otrzymanych za wykonanie ww. procedur przeszczepowych zostało zawarte w lipcu 2009 r. porozumienie między Szpitalem i ASK, zgodnie z którym z ogólnej kwoty 1.094 tys. zł odpowiednio 680.066,67 zł przysługiwało ASK a 413.933,33 zł Szpitalowi. W grudniu 2009 r. Szpital przekazał do ASK kwotę 300 tys. zł, a pozostała kwota w wysokości 380.066,67 zł do czasu kontroli nie została uregulowana.

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono przypadek nienależnego uregulowania faktury za dostarczony szpik od dawcy niespokrewnionego. Faktura z 14 maja 2009 r. na kwotę 89.863,20 zł zapłacona została przez Szpital w dniu 22 czerwca 2009 r., a dotyczyła przeszczepu wykonanego w dniu 21 lutego 2009 r. w ASK, którego koszty zostały uwzględnione w wyżej przedstawionych rozliczeniach między Szpitalem i ASK. Wprawdzie w trakcie kontroli dokonano korekty zobowiązań wobec ASK o ww. kwotę, niemniej w ocenie NIK powyższy przypadek wskazuje na konieczność wzmożenia nadzoru nad dokonywaniem rozliczeń świadczeń wysokospecjalistycznych w Szpitalu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Zapewnienie przeszkolenia koordynatora d.s. pobierania narządów do przeszczepu stosownie do uregulowań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów.**
- 2. Dochodzenie od NFZ DOW we Wrocławiu należnej kwoty 52.836,0 zł za przeszczep autologiczny szpiku wykonany w grudniu 2009 r., a dotychczas niezapłacony,**
- 3. Podjęcie działań na rzecz wyegzekwowania faktury za dostarczony materiał do przeszczepu szpiku dokonanego w grudniu 2007 r. i uregulowanie tej należności wobec dostawcy.**
- 4. Uregulowanie, stosownie do porozumienia zawartego w lipcu 2009 r. zobowiązania wobec ASK za wykonane w lutym 2009 r. przeszczepy szpiku dotychczas nie rozliczone.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.